STANOVISKO GENERÁLNÍHO ADVOKÁTA JÁNA MAZÁKA

přednesené dne 12. června 2008 [1]

I – Úvod

1. Tímto kasačním opravným prostředkem MASDAR (UK) Ltd (dále jen „Masdar“) žádá Soudní dvůr, aby zrušil rozsudek Soudu prvního stupně (pátého senátu) ze dne 16. listopadu 2006 ve věci T-333/03, Masdar v. Komise [2] (dále jen „napadený rozsudek“), kterým uvedený Soud zamítl žalobu Masdar podle článků 235 ES a 288 ES, kterou usilovala o náhradu škody, již údajně utrpěla z důvodu nezaplacení za služby, které poskytla v rámci asistenčních projektů Společenství. Požaduje po Komisi zaplacení částky 488 947,78 eur a úroků.

2. Kasační opravný prostředek v zásadě vznáší otázku, zda se Soud prvního stupně nemýlil, když rozhodl, že ve skutkovém a právním kontextu projednávané věci, kdy v rámci asistenčního programu Společenství subdodavatel (hlavního) smluvního partnera Komise neobdržel platbu od hlavního smluvního partnera za služby, které mu poskytl, Komise nemůže být povinná k odškodnění subdodavatele na základě zásad zákazu bezdůvodného obohacení, *negotiorum gestio*, ochrany legitimního očekávání nebo povinnosti řádné péče.

II – Skutkové okolnosti

3. V napadeném rozsudku byly skutkové okolnosti, které vedly ke vzniku projednávaného sporu, popsány takto:

„2. Začátkem roku 1994 byla v rámci programu Společenství technické pomoci Společenství nezávislých států (TACIS) uzavřena mezi Komisí zastoupenou zástupcem generálního ředitele generálního ředitelství (GŘ) ‚Vnější hospodářské vztahy‘ a Helmico SA zastoupenou pověřeným členem představenstva smlouva označená jako MO.94.01/01.01/B002. Tato smlouva

1 — Původní jazyk: angličtina.
2 — Sb. rozh. s. II-4377.

(dále jen ‚moldavská smlouva') se nazývala ‚Pomoc při založení soukromého sdružení zemědělců' a byla podepsána v rámci projektu označeného jako TACIS/FD MOL 9401 (dále jen ‚moldavský projekt').

3. V dubnu 1996 uzavřela Helmico se žalobkyní smlouvu, na základě které se žalobkyně zavázala poskytnout subdodavatelsky některé ze služeb stanovených moldavskou smlouvou.

4. Dne 27. září 1996 byla uzavřena mezi Komisí zastoupenou zástupcem generálního ředitele GŘ ‚Vnější politické vztahy' a Helmico zastoupenou pověřeným členem představenstva smlouva TACIS označená jako RU 96-5276-00. Podle této smlouvy (dále jen ‚ruská smlouva') se Helmico zavázala poskytnout služby v Rusku v rámci projektu nazvaného ‚Federální systém certifikace a testování osiv' a označeného číslem FD RUS 9502 (dále jen ‚ruský projekt').

5. V prosinci 1996 uzavřela Helmico se žalobkyní subdodavatelskou smlouvu pro ruský projekt, totožnou ve velké míře se smlouvou, která byla uzavřena v dubnu 1996 s ohledem na moldavský projekt.

6. Ke konci roku 1997 byla žalobkyně znepokojena kvůli opožděním plateb od Helmico, která to omlouvala tím, že tato opoždění jsou přičitatelná Komisi. Žalobkyně kontaktovala služby Komise a zjistila, že Komise zaplatila Helmico k tomuto datu všechny faktury. Podrobnější zkoumání umožnila žalobkyni zjistit, že ji Helmico informovala pozdě nebo nesprávně o platbách, které obdržela od Komise […]

7. Dne 2. října 1998 se konalo setkání mezi členem představenstva Masdar a zástupci Komise.

8. Dne 5. října 1998 zaslaly služby Komise faxem dopis společnosti Helmico. V tomto dopise vyjádřila Komise znepokojení nad skutečností, že neshody v názorech členů konsorcia Helmico hrozí zmařit dokončení ruského projektu, a zdůraznila, že přikládá značnou důležitost dodržování ustanovení ruské smlouvy a zdárnému dokončení ruského projektu. Žádala po Helmico ujištění ve formě prohlášení podepsaného společně Helmico a žalobkyní a uvádějícího, že se obě shodují na dodržování ustanovení ruské smlouvy a že ruský projekt bude dokončen ve stanovených lhůtách. Dopis upřesnil, že při neobdržení takového ujištění do pondělí 12. října 1998 zamýšlí Komise použít jiné prostředky,

aby zajistila dokončení uvedeného projektu v souladu s ustanoveními ruské smlouvy.

9. Faxem ze dne 6. října 1998 odpověděla Helmico službám Komise, že neshody v názorech členů konsorcia byly urovnány a že dokončení ruského projektu není nijak ohroženo. Tato odpověď upřesňovala, že členové konsorcia se domluvili, že veškeré nadcházející platby, včetně plateb za faktury, jejichž proplácení stále probíhá, co se týče ruského projektu, budou uskutečněny na bankovní účet určený žalobkyní, a nikoli na bankovní účet Helmico. Uváděla také následující:

‚Bylo také dohodnuto, že správa smluv bude převedena k dnešnímu dni na pana S., předsedu představenstva Masdar. Kontaktujte nás prosím v nejbližší možné době, abyste nám potvrdili, že souhlasíte s těmito změnami.'

10. Tento dopis byl podepsán panem T. jakožto pověřeným členem představenstva Helmico a obsahoval následující ručně psanou poznámku: ‚Odsouhlasil pan S., Masdar, 6. října 1998'.

11. Dopis stejného znění, datovaný téhož dne a spolupodepsaný předsedou představenstva Masdar, byl Komisi zaslán společností Helmico ohledně částek k zaplacení v rámci moldavské smlouvy.

12. Dne 7. října 1998 zaslala Helmico Komisi dva další dopisy, podepsané panem T. a spolupodepsané panem S. jménem Masdar. […]

13. Dne 8. října 1998 napsala Helmico dva dopisy vedoucím dotčených projektů v útvaru ‚smlouvy' Komise, aby je požádala, aby veškeré následující platby v rámci ruské a moldavské smlouvy uskutečňovali na jiný účet na jméno Helmico v Aténách. Tyto dopisy končily následujícím prohlášením:

‚Tyto pokyny nemohou být zrušeny Helmico bez písemného souhlasu předsedy představenstva Masdar pana S. Byli bychom Vám vděčni, kdybyste informovali Masdar o průběhu proplácení a datu, ke kterému budou platby uskutečněny.'

14. Dne 8. října 1998 podepsaly Helmico a žalobkyně ujednání, které zmocňovalo předsedu představenstva Masdar k převodu peněžních prostředků ze dvou účtů uvedených v dopisech ze 7. a 8. října 1998 zaslaných Komisi.

15. Dne 10. listopadu 1998 vydala Komise svou zprávu o ukončení projektu týkající se ruského projektu. Z šesti rubrik předložených k ohodnocení získaly čtyři hodnocení ‚výborný', jedna ‚dobrý' a jedna ‚celkově uspokojivý'. Dne 26. února 1999 vydala Komise zprávu o ukončení projektu týkající se moldavského projektu, ve které dvě z rubrik předložených k ohodnocení získaly ohodnocení ‚dobrý' a ostatní čtyři ‚celkově uspokojivý'.

16. V únoru 1999 úředníci Komise provedli audit moldavského a ruského projektu. Audit ruského projektu byl ukončen v dubnu 1999. Audit moldavského projektu nebyl v červenci 1999 ještě ukončen.

17. Dne 29. července 1999 zaslaly služby Komise žalobkyni dopis, ve kterém uvedly, že Komise, jež byla informována o finančních nesrovnalostech mezi Helmico a žalobkyní během provádění ruské a moldavské smlouvy, pozastavila všechny dosud neuskutečněné platby a zadala úplný audit za účelem zjištění, zda nebyly peněžní prostředky Společenství v rámci provádění ruské a moldavské smlouvy neoprávněně použity. Komise, vědoma si finančních problémů žalobkyně, jí oznámila, že jí poukáže v rámci ruského projektu zálohu ve výši 200 000 eur na účet Helmico uvedený v pokynech zaslaných touto společností dne 8. října 1998.

18. Částka 200 000 eur byla poukázána v srpnu 1999 na tento účet a poté byla převedena na účet žalobkyně.

19. V období od prosince 1999 do března 2000 napsal předseda představenstva společnosti Masdar několika úředníkům Komise, jakož i členu Komise odpovídajícímu za vnější vztahy panu Pattenovi. Mezi různými vznesenými otázkami byla otázka týkající se platby za služby poskytnuté Masdar.

20. Dne 22. března 2000 napsal generální ředitel společné služby pro vnější vztahy Komise předsedovi představenstva společnosti Masdar, aby ho informoval o následujícím:

‚Na základě intenzivních konzultací (při kterých bylo zmíněno více možností, včetně možnosti konečného vypořádání těchto dvou smluv prostřednictvím dodatečných plateb ve prospěch Masdar, vypočtených na základě provedených prací a Vámi vynaložených výdajů) se služby Komise nakonec rozhodly přistoupit k vymáhání peněžních prostředků poukázaných předtím smluvní straně Helmico. Z právního hlediska se zdá, že každá platba uskutečněná přímo Masdar (i prostřednictvím bankovního účtu Helmico, ke kterému máte zmocnění) by byla v případě insolvence Helmico považována ze strany členů představenstva nebo věřitelů Helmico za poškozování věřitele; mimoto není jisté, že by si společnost Masdar v případě sporu mezi Helmico a Masdar mohla peněžní prostředky poukázané Evropskou komisí v konečném důsledku ponechat, jak by si přála Komise'.

21. Dne 23. března 2000 napsala Komise Helmico, aby jí sdělila, že odmítá zaplatit zbývající faktury, a požádala ji, aby vrátila celkovou částku ve výši 2 091 168,07 eur. Komise podnikla tento krok poté, co zjistila, že Helmico jednala podvodně při provádění moldavské i ruské smlouvy.

22. Dne 31. března 2000 podala žalobkyně žalobu proti Helmico k High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division, na základě které požadovala platbu za služby poskytnuté subdodavatelsky v rámci provádění moldavské a ruské smlouvy v celkové výši 453 000 eur.

23. Dne 4. dubna 2000 vydala Komise dva úřední inkasní příkazy vystavené na Helmico podle čl. 28 odst. 2 finančního nařízení [ze dne 21. prosince 1977 o souhrnném rozpočtu Evropských společenství (Úř. věst. L 356, s. 1; Zvl. vyd. 01/04, s. 74)]. Obsah těchto dokumentů byl sdělen advokátům žalobkyně dne 1. února 2002 (viz bod 36 níže).

24. Dne 15. června 2000 zaslal předseda představenstva Masdar fax členu Komise odpovědnému za vnější vztahy, ve kterém prohlásil:

‚Před 18 měsíci jsme upozornili Evropskou komisi na problémy, které máme s našimi partnery Helmico ohledně dvou níže uvedených projektů. Dostalo se nám ujištění, že pokud budeme v projektech pokračovat, Evropská komise zajistí, abychom byli za své služby odměněni. Pokračovali jsme ve financování a prová-

dění obou projektů Vaším jménem za cenu značných nákladů navzdory skutečnosti, že jsme si již uvědomovali, že Helmico Masdar podvedla a že tyto peněžní prostředky budou pravděpodobně nevymahatelné.‘

25. Odpověď člena Komise dopisem ze dne 25. července 2000 potvrzuje postoj Komise vyjádřený v dopise ze dne 22. března 2000.

26. Dne 5. února 2001 zaslal předseda představenstva Masdar znovu členu Komise odpovědnému za vnější vztahy fax, uplatňuje argumenty, podle kterých je jednak žalobkyně stranou ruské smlouvy a moldavské smlouvy uzavřených s Komisí, a jednak, že během setkání dne 2. října 1998 byla ujištěna, že jí bude zaplaceno, pokud bude pokračovat v ruském a moldavském projektu.

27. V dubnu 2001 kontaktovala žalobkyně Komisi, aby prověřila možnost, zda jí může být Komisí přímo zaplaceno za provedené práce fakturované společnosti Helmico.

28. Dopisem ze dne 8. května 2001 člen Komise odpovědný za vnější vztahy znovu zopakoval postoj Komise, podle kterého žalobkyně není stranou ruské a moldavské smlouvy.

29. Dne 21. května 2001 se konalo setkání advokátů žalobkyně a služeb Komise, aby se prověřila možnost zaplatit za poskytnuté služby přímo žalobkyni.

30. Dne 1. srpna 2001 znovu zopakovali advokáti žalobkyně požadavek na obdržení platby od Komise v rámci smírného urovnání. Žalobkyně požadovala platbu ve výši 448 947,78 eur nebo podpůrně ve výši 249 314 eur. První částka odpovídá celkové částce fakturované společností Helmico Komisi, která zůstala nezaplacená, zatímco druhá částka odpovídá částce prací provedených po zjištěném podvodu.

31. Dne 28. srpna 2001 se konalo setkání advokátů žalobkyně a služeb Komise, aby se prověřila možnost zaplatit za poskytnuté služby přímo žalobkyni.

32. Dne 10. října 2001 předložili advokáti žalobkyně službám Komise kopii zprávy vyhotovené v roce 1998. Tento dokument měl pomoci službám Komise vypátrat členy představenstva Helmico.

33. Dne 16. října 2001 služby Komise odpověděly, že informace zaslaly příslušným službám GŘ ‚Rozpočet', Evropskému úřadu pro boj proti podvodům a oddělení financí a smluv, které se zabývá programy TACIS, a že služby Komise přijmou veškerá opatření nezbytná pro pátrání po členech představenstva Helmico.

34. Dne 16. října 2001 napsali advokáti žalobkyně Komisi, že mezi službami Komise a žalobkyní existovala tichá dohoda, podle které Komise měla od 8. října 1998 platit žalobkyni pod podmínkou, že žalobkyně bude jednat tak, aby byl ruský a moldavský projekt dokončen. Základními argumenty dovolávanými v tomto dopise se snažili prokázat, že Komise připustila, aby se žalobkyně stala hlavní stranou ruské smlouvy od roku 1998. Tento dopis končil následujícím prohlášením:

‚Byl bych Vám vděčen, kdybyste mi oznámil, zda služby Komise přijímají argument uvedený v tomto dopise, a případně zda jsou připraveny poukázat Masdar Ltd zálohu ve výši 279 7111,85 eur v očekávání ukončení vymáhacího řízení zahájeného proti Helmico.'

35. Argumenty předložené advokáty žalobkyně byly službami Komise zamítnuty v dopise ze dne 13. listopadu 2001. Tento dopis končil následujícím prohlášením:

‚Komise přistoupí u zástupců Helmico k vymáhání, na základě inkasního příkazu, částek obdržených touto společností. V závislosti na výsledku tohoto

řízení bude možné uvažovat o nových opatřeních ohledně použití vrácených částek.‘

36. Dne 1. února 2002 vysvětlily služby Komise v písemné odpovědi na žádost formulovanou advokáty žalobkyně, že vůči Helmico byly dne 4. dubna 2000 vydány dva úřední inkasní příkazy, přičemž jeden se týkal moldavské smlouvy na částku 1 236 200,91 eur a druhý ruské smlouvy na částku 854 967,16 eur, tedy celkem na částku 2 091 168,07 eur.

37. V dopise ze dne 27. února 2002 zaslaném službám Komise konstatovali advokáti žalobkyně, že částky obou úředních inkasních příkazů odpovídají přibližně částkám uvedeným na výpisu částek zaplacených Komisí Helmico. Odvodili si z toho, že Komise nepovažovala za nutné vydat inkasní příkazy na částky fakturované Helmico Komisi, které nebyly Komisí zaplacené.

38. Dne 11. března 2002 napsaly služby Komise advokátům žalobkyně, aby potvrdily, že dva úřední inkasní příkazy vydané službami Komise dne 4. dubna 2000 vůči Helmico nezahrnují částky fakturované Helmico Komisi, které nebyly Komisí zaplacené.

39. Dne 17. prosince 2002 zaslala právní služba Komise advokátům žalobkyně výpis částek fakturovaných Helmico Komisi, jakož i data, částky plateb a částky neuskutečněných plateb.

40. Dne 18. února 2003 se konalo setkání advokátů žalobkyně se službami Komise.

41. Dne 23. dubna 2003 zaslali advokáti žalobkyně službám Komise doporučený dopis, který končil následujícím prohlášením:

‚[…] Pokud služby Komise nepošlou nejpozději do 15. května 2003 konkrétní návrh týkající se platby mému klientovi za poskytnuté služby, bude podána žaloba na náhradu škody proti Komisi k Soudu prvního stupně podle článků 235 ES a 288 ES (dříve články 178 a 215 Smlouvy o ES).‘

42. Faxem s datem 15. května 2003 napsala Komise advokátům žalobkyně, aby jim navrhla setkání k prodiskutování případného smírného urovnání, podle kterého by Komise zaslala žalobkyni částku 249 314,35 eur za práce provedené po zjištění podvodu Helmico, pokud by žalobkyně předložila důkazy o dohodě stanovící, že jí bude zaplaceno přímo Komisí, pokud dokončí ruský a moldavský projekt.

43. Doporučeným dopisem ze dne 23. června 2003 odpověděli advokáti žalobkyně službám Komise, že odmítají pokračovat v jednáních na základě navrženém Komisí, popisujíce podrobnosti žádosti žalobkyně, jakož i ustanovení a podmínky, za kterých by souhlasili s účastí na setkání.

44. Po tomto doporučeném dopise následoval fax ze dne 3. července 2003, ve kterém advokáti žalobkyně požadovali odpověď Komise na možnost uspořádat před 15. červencem 2003 setkání za navrhovaných podmínek a sdělovali, že v případě, že se takové setkání neuskuteční, bude Soudu prvního stupně předložena žaloba.

45. Dopisem ze dne 22. července 2003 odpověděly služby Komise, že nemohou vyhovět žádosti žalobkyně o platbu.“

III – Řízení před Soudem prvního stupně a napadený rozsudek

4. Návrhem došlým kanceláři Soudu dne 30. září 2003 Masdar podala žalobu na náhradu škody, přičemž zakládala svůj nárok na náhradu škody na zásadě zákazu bezdůvodného obohacení (*de in rem verso*), zásadě *negotiorum gestio*, na porušení zásady legitimního očekávání a, konečně, na skutečnosti, že akty Komise představovaly zavinění nebo nedbalost, které jí způsobily újmu.

5. Poté, co nebylo účastníky řízení dosaženo mimosoudního urovnání sporu, zamítl Soud prvního stupně žalobu a uložil Masdar náhradu nákladů z důvodu, které mohou být shrnuty tak, jak je popsáno dále.

6. Soud nejdříve stanovil podmínky, za kterých v souladu s ustálenou judikaturou může být založena mimosmluvní odpovědnost Společenství podle druhého odstavce článku 288 ES, jak za protiprávní jednání, tak za jednání orgánů Společenství, jehož protiprávní povaha není prokázána.

7. Dále uvedl, že požadavek Masdar na náhradu škody je založen, pokud jde o bezdůvodné obohacení a *negotiorum gestio,* na pravidlech mimosmluvní odpovědnosti, která nevyžadují protiprávní jednání na straně orgánů Společenství, a pokud jde o zásadu ochrany legitimního očekávání a zavinění nebo nedbalost Komise, na režimu mimosmluvní odpovědnosti Společenství z důvodu protiprávního jednání.

8. Soud pokračoval zkoumáním návrhových žádáních založených na bezdůvodném obohacení (*de in rem verso*) a *negotiorum gestio*.

9. Poté, co Soud připustil, že požadavek náhrady škody může být v zásadě na uvedených zásadách založen, přikročil k určení, zda podmínky nároku z *de in rem verso* nebo nároku z *negotiorum gestio* byly v dotčené věci splněny.

10. V tomto ohledu konstatoval, že je zřejmé, že ve skutkovém a právním kontextu projednávaného sporu nemohou být nároky z bezdůvodného obohacení nebo *negotiorum gestio* úspěšné.

11. Při formulování tohoto závěru Soud uvedl, že podle obecných zásad společných právním řádům členských států nemohou být takové nároky úspěšně uplatněny, pokud zisk obohaceného nebo osoby, jejíž záležitost byla obstarána, má odůvodnění ve smlouvě nebo v právní povinnosti, a že takové žaloby mohou být obecně použity pouze podpůrně, tedy v případě, že poškozený nemá pro získání toho, co mu náleží, k dispozici žádnou jinou žalobu.

12. V tomto ohledu Soud zdůraznil smluvní rámec existující ve věci, jmenovitě smluvní vztahy jednak mezi Komisí a Helmico,

a jednak mezi Helmico a Masdar. Rozhodl zejména, že je to tedy nesporně Helmico, kdo má odměnit Masdar za provedené práce a převzít případnou odpovědnost vyplývající z nezaplacení, a že případná insolvence Helmico není důvodem pro to, aby Komise tuto odpovědnost převzala.

13. Soud došel k závěru, že případné obohacení Komise nebo finanční ztráta žalobkyně, jelikož měly svůj původ ve smluvním rámci, nemohly být kvalifikovány jako bezdůvodné.

14. Obdobně Soud rozhodl, že podmínky upravující občanskoprávní žalobu založenou na *negotiorum gestio* v projednávané věci zjevně nebyly splněny. V uvedeném ohledu byl toho názoru, že jelikož Masdar kontaktovala služby Komise před tím, nežli pokračovala v projektech, výkon smluvních povinností Masdar vůči Helmico nemůže být platně kvalifikován jako dobrovolný zásah do záležitostí jiné osoby, a rovněž shledal, že argument Masdar je v rozporu se zásadami *negotiorum gestio,* co se týče povědomí osoby, jejíž záležitost je obstarávána, o jednání jednatele bez příkazu.

15. Poté, co doplnil, že nebylo prokázáno, že žalobkyně utrpěla neobvyklou nebo zvláštní škodu, která přesahuje meze hospodářského a podnikatelského rizika vlastního její činnosti, konstatoval Soud, že požadavek náhrady škody založený na bezdůvodném obohacení a *negotiorum gestio* musí být zamítnut jako neopodstatněný.

16. Pokud jde dále o údajné porušení zásady ochrany legitimního očekávání, Soud žalobní důvod odmítl z důvodů, že podle jeho názoru zkoumání dostupných důkazů neukázalo, že by Komise poskytla konkrétní ujištění, která by mohla u žalobkyně vyvolat podložené naděje, které by jí umožnily dovolávat se uvedené zásady.

17. Soud dále odmítl argumenty Masdar uvádějící zavinění nebo nedbalost na straně Komise jako neopodstatněné, jelikož v zásadě rozhodl, že nebyly dostatečně podložené, pokud jde o dovolávanou povinnost péče, a příčinná souvislosti mezi porušením údajné povinnosti a dovolávanou škodou nebyla prokázána.

18. Konečně Soud rovněž zamítl návrh Masdar na výslech svědka – jmenovitě pana W., ředitele Masdar – pokud jde o obsah jednání ze dne 2. října 1998. Rozhodl v tomto ohledu, že i kdyby takové svědectví mělo

prokázat, jak uvedla Masdar, že mezi Komisí a Masdar existovala shoda vůle v tom, aby Masdar dokončila dotyčné projekty, nepostačovalo by to k prokázání existence přesných, nepodmíněných a shodujících se informací prokazujících, že se Komise od tohoto data zavázala odměnit žalobkyni přímo.

IV – Návrhová žádání v řízení před Soudním dvorem

19. Masdar navrhuje, aby Soudní dvůr:

– zrušil napadený rozsudek;

– uložil Komisi, aby zaplatila částku 448 947,78 eur požadovanou účastnicí řízení podávající kasační opravný prostředek (dále jen „navrhovatelka“) v prvním stupni řízení, nebo, v případě zamítnutí, částku 249 314,35 eur, nebo jinou částku, kterou bude Soudní dvůr považovat za přiměřenou, a úroky ze stanovené částky;

– uložil Komisi náhradu nákladů tohoto řízení a řízení před Soudem prvního stupně.

20. Komise navrhuje, aby Soudní dvůr:

– zamítl kasační opravný prostředek;

– podpůrně, pokud Soudní dvůr zruší zcela nebo zčásti napadený rozsudek, aby zamítl návrh navrhovatelky na finanční odškodnění;

– uložil navrhovatelce náhradu nákladů tohoto řízení a řízení před Soudem prvního stupně;

– podpůrně, pokud Soudní dvůr navrhovatelce vyhoví, uložil navrhovatelce nést jednu třetinu vlastních nákladů řízení před Soudem prvního stupně.

V – Kasační opravný prostředek

A – *Úvodní poznámky*

21. Před tím, nežli přistoupím k analýze důvodů kasačního opravného prostředku podaného Masdar, bude vhodné učinit několik úvodních poznámek.

22. Pokud se týče, zaprvé, kontextu projednávané věci, je třeba uvést, že, jak Masdar výslovně potvrdila při jednání v rámci tohoto řízení, mezi účastníky řízení není sporu o tom, že mezi Masdar a Komisí nevznikl přímý smluvní vztah a že takové smluvní vztahy týkající se poskytování služeb v rámci dotčených asistenčních programů Společenství existovaly pouze mezi Helmico a Komisí na jedné straně a mezi Helmico a Masdar na straně druhé.

23. Jak však z informací poskytnutých účastníky řízení vyplývá, Helmico, která dluží Masdar platby za poskytnuté služby, pro které s ní uzavřela subdodavatelské smlouvy, je třeba považovat za předluženou a není možné najít její ředitele. Řízení zahájené Masdar u soudů v Anglii a Walesu, které byly určeny podle subdodavatelských smluv jako soudy příslušné pro veškeré smluvní spory, k získání platby, kterou jí Helmico dluží, byla přerušena na dobu neurčitou.

24. Za těchto okolností Masdar podala k Soudu prvního stupně žalobu *proti Komisi*, ve které požaduje, v rámci náhrady utrpěné škody, mimo jiné zaplacení za poskytnuté služby [3] a úroky.

25. Jak sama Masdar uvedla při jednání o projednávaném kasačním opravnému prostředku, je uvedené návrhové žádání proti Komisi v zásadě založeno na dvou argumentačních liniích, konkrétně, zaprvé, že jí Komise poskytla ujištění ohledně platby za poskytnuté služby a, zadruhé, že i v případě neexistence takového ujištění Komisi vznikla mimosmluvní odpovědnost k úhradě, zejména na základě bezdůvodného obohacení (*de in rem verso*) a *negotiorum gestio*.

3 — Požadovaná platba odpovídá celkové hodnotě služeb, které byly předmětem faktur, jejichž platba byla pozastavena: viz body 71 a 98 napadeného rozsudku.

26. V tomto ohledu je třeba uvést, že, jak bylo objasněno účastníky řízení při jednání, v projednávané věci není zpochybňováno, jak Soud prvního stupně uvedl v napadeném rozsudku, že požadavek náhrady škody může být v zásadě založen na výše uvedených zásadách, které Soud prvního stupně v napadeném rozsudku i účastníci řízení popsali jako zásady vztahující se k pravidlům o mimosmluvní odpovědnosti. Existence zásad, o které se opírá Masdar, v právním řádu Společenství, nebyla zpochybněna tedy jako taková ani nebyla v tomto řízení předmětem diskuse.

27. Projednávaný kasační opravný prostředek spíše vznáší otázku, zda Soud prvního stupně správně rozhodl v tom, že v každém případě na základě skutkových okolností věci nemohl být požadavek Masdar, založený na uvedených zásadách, úspěšný.

28. Masdar konkrétně předkládá sedm důvodů na podporu svého kasačního opravného prostředku.

29. Svým prvním důvodem kasačního opravného prostředku Masdar tvrdí, že se Soud dopustil nesprávného právního posouzení tím, že shledal, že Masdar jednala na základě svých smluvních povinností vůči Helmico, a v důsledku toho zamítl návrhová žádání založená na bezdůvodném obohacení a *negotiorum gestio*. Ve svém druhém důvodu kasačního opravného prostředku tvrdí, že bez ohledu na uvedenou otázku se Soud dopustil nesprávného právního posouzení tím, že nevzal v úvahu skutečnost, že Komise má pravomoc inkasa, ani způsob, jakým byla tato pravomoc Komisí uplatňována. Třetí důvod kasačního opravného prostředku směřuje proti zjištění Soudu, že o Masdar nelze říci, že jednala dobrovolně, že Komise mohla projekt řídit sama a že je nezbytné, aby osoba jednající podle zásady *negotiorum gestio* jednala bez vědomí osoby, o jejíž záležitost se jedná. Svým čtvrtým důvodem kasačního opravného prostředku Masdar tvrdí, že zjištění Soudu, týkající se jednak žalobních důvodů založených na bezdůvodném obohacení a *negotiorum gestio*, a jednak žalobního důvodu založeného na legitimním očekávání, jsou nesoudržná. Svým pátým důvodem kasačního opravného prostředku tvrdí, že se Soud tím, že zamítl nárok založený na odpovědnosti za nedbalost nebo zaviněné protiprávní jednání, dopustil nesprávného posouzení, když měl za to, že Masdar předložila nedostatečné argumenty. Nakonec, svým šestým a sedmým důvodem kasačního opravného prostředku Masdar tvrdí, že Soud se dopustil nesprávného posouzení tím, že rozhodl, že jí Komise neposkytla žádné ujištění.

30. Vzhledem k tomu, že první, druhý a třetí důvod kasačního opravného prostředku se týkají nároku z bezdůvodného obohacení a *negotiorum gestio*, budou zkoumány společně. Šestý a sedmý důvod kasačního opravného prostředku rovněž budou zkoumány společně, jelikož oba zpochybňují závěr Soudu, že Komise neposkytla žádné ujištění, který vedl k odmítnutí požadavku týkajícího se porušení zásady ochrany legitimního očekávání. Těmito dvěma důvody kasačního

opravného prostředku je krom toho třeba se zabývat před čtvrtým důvodem kasačního opravného prostředku, ve kterém Masdar tvrdí, že uvedená zjištění Soudu prvního stupně jsou nesoudržná se zjištěními ohledně bezdůvodného obohacení (*de in rem verso*) a *negotiorum gestio*.

B – *Důvody kasačního opravného prostředku*

1. První, druhý a třetí důvod kasačního opravného prostředku, které se týkají zjištění Soudu prvního stupně ohledně nároku z bezdůvodného obohacení (*de in rem verso*) a *negotiorum gestio*.

a) Hlavní argumenty

31. Svým prvním důvodem kasačního opravného prostředku Masdar tvrdí, že se Soud prvního stupně dopustil nesprávného právního posouzení, když v bodech 98, 99 a 101 napadeného rozsudku konstatoval, že jednala pouze podle svých smluvních povinností vůči Helmico. Vzhledem k tomu, že v bodech 146 až 148 napadeného rozsudku Soud zjevně připustil, že Masdar nebyla při jednání dne 2. října 1998 ochotná pokračovat v plnění svých smluv s Helmico, měl zkoumat, zda Masdar stále byla právně vázána pokračovat v plnění subdodavatelských smluv. Podle anglického práva podvod a závažné neplácení na straně Helmico představovaly dostatečně závažné porušení, které ji opravňovalo k tomu, aby považovala smlouvu za ukončenou, a k podání žaloby o dlužnou částku a náhradu škody způsobené neplněním na straně Helmico. Skutečnost, že nebyl vzat v úvahu nárok Masdar na ukončení subdodavatelské smlouvy, představuje vadu řízení.

32. V rámci svého druhého důvodu kasačního opravného prostředku Masdar tvrdí, že bez ohledu na skutečnost, zda jednala podle svých smluvních závazků vůči Helmico, se Soud dopustil nesprávného právního posouzení tím, že při určení, zda se Komise bezdůvodně obohatila, nevzal v úvahu skutečnost, že Komise nebyla v postavení běžné smluvní strany vzhledem ke své pravomoci inkasa podle finančního nařízení, která jí umožňuje zbavit předtím existující smluvní

vztahy jejich obsahu. Uvádí zejména, že v celém odůvodnění zamítnutí návrhových žádání založených na bezdůvodném obohacení a *negotiorum gestio* nevzal Soud v úvahu skutečnost, že Komise čekala do dubna 2000, nežli vydala inkasní příkaz proti Helmico poté, co Masdar dokončila práci.

35. Zadruhé zpochybňuje zjištění, že Komise byla schopna řídit projekty sama. Je obecně známo, že důvodem, proč Komise projekty podobné tomuto zadává externím dodavatelům, je právě skutečnost, že nemá vnitřní zdroje k uskutečňování takových projektů. Krom toho Komise nesdělila Masdar, že smlouvu ukončuje a hodlá hledat jiného smluvního partnera.

33. Konečně, svým třetím důvodem kasačního opravného prostředku Masdar konkrétněji zpochybňuje některé aspekty zjištění Soudu prvního stupně, pokud jde o *negotiorum gestio*. Podle jejího názoru je odůvodnění v bodech 101 až 103 napadeného rozsudku, které se týká *negotiorum gestio*, nesoudržné a zjevně neslučitelné se skutkovými okolnostmi.

36. Zatřetí Masdar tvrdí, že se Soud prvního stupně dopustil nesprávného posouzení v tom, že měl za to, že zásadu *negotiorum gestio* nelze použít tehdy, pokud osoba, o jejíž záležitost se jedná, si je vědoma skutečnosti, že je nezbytné jednat. Ačkoliv je pravda, že k mnoha případům uplatnění uvedené zásady dochází tehdy, když osoba, o jejíž záležitost se jedná, neví, že je třeba jednat za účelem zabránění škodě, která jí hrozí, neexistuje logický důvod, proč by osoba, o jejíž záležitost se jedná, neměla o takové potřebě vědět.

34. Zaprvé tvrdí, že se Soud prvního stupně dopustil nesprávného posouzení v tom, že rozhodl, že o Masdar nelze říci, že jednala dobrovolně. V tomto ohledu poukazuje na to, že její závazky vůči Helmico byly ukončeny a pouhá skutečnost, že Masdar kontaktovala služby Komise v říjnu roku 1998, nebránila tomu, aby její další jednání bylo dobrovolné, jelikož z jednání ze dne 2. října 1998 nepochází žádný formální dokument.

37. Komise tvrdí, že první důvod kasačního opravného prostředku je nepřípustný a v každém případě zjevně neopodstatněný. Uvádí, že Masdar nikdy před Soudem prvního stupně netvrdila, že ukončila své smlouvy s Helmico a že ze spisu je zjevné, že je ve skutečnosti neukončila. Podle anglického práva je pravda, že podstatné porušení může opravňovat poškozenou stranu k ukončení

smlouvy, ale to, co smlouvu ukončí, není uvedené porušení jako takové. Rovněž není pravda, že Soud o této otázce nerozhodl, jelikož v bodě 103 napadeného rozsudku uvedl, že Masdar pokračovala v plnění svých smluv s Helmico.

38. Pokud jde o předložené argumenty, které se týkají pravomoci Komise k provedení inkasa, Komise tvrdí, že Soud prvního stupně v podstatě odpověděl na všechny argumenty předložené na podporu tvrzení, že Komise se bezdůvodně obohatila. Žaloba založená na bezdůvodném obohacení nemohla být úspěšná z důvodu, že Komise získala prospěch na základě své smlouvy s Helmico a Masdar byla povinna jednat podle své subdodavatelské smlouvy s uvedenou smluvní stranou.

39. Konečně Komise při vyvracení třetího důvodu kasačního opravného prostředku uvádí, že závěr, že Komise mohla obstarávat vlastní záležitosti sama, je skutkovou otázkou, která nemůže být zpochybňována v kasačním opravném prostředku, a že, v každém případě, zjištění v bodě 97 a následujících napadeného rozsudku – že Masdar jednala v souladu se svými smlouvami s Helmico – je dostatečné k zamítnutí argumentů souvisejících s *negotiorum gestio*.

b) Posouzení

40. Zaprvé je třeba připomenout, že v právním řádu Společenství není řízení o kasačním opravném prostředku, upravené v článku 225 ES, určeno k zajištění obecného přezkoumání žalob podaných k Soudu prvního stupně Soudním dvorem.

41. Podle ustálené judikatury je v rámci kasačního opravného prostředku totiž příslušnost Soudního dvora omezena na posouzení právního řešení žalobních důvodů a důvodů na obranu projednávaných u Soudu prvního stupně [4]. Soudní dvůr je tudíž v rámci takového řízení výlučně příslušný k přezkumu, zda argumentace obsažená v kasačním opravném prostředku identifikuje vadu spočívající v nesprávném právním posouzení, kterou je stižen napadený rozsudek [5]. V uvedeném ohledu krom toho podle článku 225 ES, čl. 58 prvního pododstavce statutu Soudního dvora a čl. 112 odst. 1 písm. c) jednacího řádu Soudního dvora kasační opravný prostředek musí přesně vymezovat kritizované části rozsudku, jehož zrušení je navrhováno, jakož i právní argumenty, které tento návrh konkrétně podporují [6].

4 — Viz v tomto smyslu rozsudky ze dne 21. února 2008, Komise v. Girardot (C-348/06 P, Sb. rozh. s. I-833, bod 49), a ze dne 1. června 1994, Komise v. Brazzelli Lualdi a další (C-136/92 P, Recueil, s. I-1981, bod 59).

5 — Viz v tomto smyslu rozsudky Komise v. Girardot, citovaný v poznámce pod čarou 4, Bergaderm a Goupil v. Komise (C-352/98 P, Recueil, s. I-5291, bod 35), jakož i ze dne 30. září 2003, Eurocoton a další v. Rada (C-76/01 P, Recueil, s. I-10091, bod 47).

6 — Viz v tomto smyslu rozsudky ze dne 28. května 1998, Deere v. Komise (C-7/95 P, Recueil, s. I-3111, bod 19), a ze dne 7. července 2005, Le Pen v. Parlament (C-208/03 P, Sb. rozh. s. I-6051, bod 39 a citovaná judikatura).

42. Nebudu tedy dále posuzovat celkový přístup Soudu prvního stupně, pokud jde o zásady bezdůvodného obohacení a *negotiorum gestio*, na které je odkazováno primárně v prvních třech důvodech kasačního opravného prostředku, a zejména o jejich použití v rámci odpovědnosti za jednání, u kterého nebyla prokázána protiprávnost [7], jelikož taková otázka nebyla v projednávaném kasačním opravném prostředku uplatněna [8].

43. Přesto považuji za vhodné před tím, nežli budu zkoumat věcnou podstatu jednotlivých důvodů kasačního opravného prostředku uplatněných Masdar, učinit nejprve několik obecných poznámek o pojmech „bezdůvodné obohacení“ a „*negotiorum gestio*“ za účelem zasazení zjištění Soudu prvního stupně, která jsou zde zpochybňována, do kontextu.

44. Pokud jde o mimosmluvní odpovědnost, druhý odstavec článku 288 ES ukládá Společenství povinnost nahradit škody způsobené jeho orgány „v souladu s obecnými zásadami společnými právním řádům členských států“.

45. Jak sama Masdar uznala ve své žalobě, nelze ustanovení chápat tak, že značí, že zásady upravující mimosmluvní odpovědnost používané soudy Společenství musí – nebo by mohly – přesně odpovídat zásadám, které existují v právních řádech členských států, nebo že mohou být odvozeny „mechanicky“, jako společný jmenovatel z uvedených právních řádů [9]. V určitém rozsahu tudíž, jako tomu je v případě obecných právních zásad jakožto pramene práva, dokud nebude existovat ustálená judikatura ohledně tohoto tématu, bude diskuse o konkrétním obsahu takové zásady srovnatelná s diskusí o vzhledu ducha. Řešení použité Soudem v rámci článku 288 ES má nicméně být inspirováno základními vlastnostmi relevantních pojmů ve vnitrostátních právních řádech, přizpůsobených v případě potřeby tak, aby splňovaly specifické potřeby práva Společenství.

46. Po předeslání těchto skutečností je třeba uvést, že pokud jde o nároky na základě *de in rem verso* a *negotiorum gestio*, o které se opírá Masdar v tomto řízení, srovnání právních řádů členských států odhaluje velkou různorodost, pokud jde o jejich uznání a uplatnění.

7 — Pro podrobnější rozbor odpovědnosti Společenství při neexistenci protiprávního jednání viz nedávné stanovisko generálního advokáta Poairese Madura ve spojených věcech C-120/06 P a C-121/06 P, FIAMM a FIAMM Technologies v. Rada a další, které jsou projednávány Soudním dvorem, body 53 až 83.

8 — Projednávaná věc krom toho nevznáší otázku, která může být považována za záležitost veřejného pořádku, která může, nebo má, být zkoumána Soudním dvorem bez návrhu. Viz v tomto ohledu striktní kritéria navržená generálním advokátem Jacobsem v jeho stanovisku ve věci C-210/98 P, Salzgitter v. Komise (Recueil, s. I-5843, body 140 až 143), podle kterého 1) musí být určeno, zda porušené pravidlo je určeno k plnění zásadního cíle právního řádu Společenství a zda hraje významnou úlohu při dosahování takového cíle; 2) je třeba prokázat, zda bylo porušené pravidlo stanoveno ve prospěch třetích osob nebo veřejnosti obecně, a nikoliv pouze v zájmu přímo dotčených osob; 3) porušení takového pravidla má být zjevné, což značí, že jak Soudní dvůr, tak třetí osoby mohou porušení snadno zjistit a identifikovat je jako takové.

9 — Viz v tomto smyslu bod 55 stanoviska generálního advokáta Poairese Madura ve spojených věcech C-120/06 P a C-121/06 P, FIAMM a FIAMM Technologies v. Rada a další, citovaného v poznámce pod čarou 7.

47. Postoj právních systémů členských států však v tomto ohledu může být obecně charakterizován jako velmi opatrný, a to platí ještě více pro *negotiorum gestio* nežli pro bezdůvodné obohacení. Zatímco zejména první zásada je dokonce v některých právních řádech neznámá, lze říci, že tam, kde uvedené zásady existují jako základ odpovědnosti, je obecně možné jich využít pouze za přesných podmínek a jako podpůrné prostředky nápravy. Takové nároky nebo zásady zpravidla fungují jako „výplně mezer" a žalobní návrhy poslední instance inspirované obecnými úvahami o spravedlnosti a ekvitě, a to je důvod, proč byly v mnoha případech uznány a rozvinuty zejména soudy.

48. Obdobně odpovědnost vznikající na základě uvedených zásad je zpravidla striktně podpůrná k jakékoliv smluvní odpovědnosti. Rozsah zásad jak bezdůvodného obohacení, tak *negotiorum gestio* jako právního základu odpovědnosti je v dotčených členských státech zpravidla formován cílem zachování zásady, že smlouva obecně nemůže přiznávat práva nebo ukládat povinnosti, které vznikají na jejím základě, jakékoliv jiné osobě, nežli jsou její smluvní strany („privity of contract"; smluvní společenství zájmu), a v obecnějším smyslu, ochrany právní jistoty.

49. Existence smluvního vztahu tedy obecně vylučuje možnost opírat se o zákaz bezdůvodného obohacení, jelikož plnění v takovém kontextu není považováno za „bezdůvodné", a je rovněž považována za jsoucí v rozporu s požadavkem dobrovolného nebo nezaujatého spravování záležitostí jiné osoby, které je obecně základem pojmu „*negotiorum gestio*".

50. Krom toho, pokud jde konkrétněji o (trojúhelníkový) smluvní vztah dotčený v projednávané věci, jeví se, že ve velké většině členských států z různých důvodů, zahrnujících úvahy týkající se příčinné souvislosti, by obecně bylo subdodavateli v postavení srovnatelném s Masdar odepřeno získat, na základě bezdůvodného obohacení nebo *negotiorum gestio*, přímou náhradu od smluvní strany, která uzavřela smlouvu s hlavním smluvním partnerem, tj. od smluvní strany, které je ve srovnatelném postavení jako v projednávané věci Komise.

51. Za těchto okolností byl podle mého názoru přístup Soudního dvora v zásadě soudržný se základními vlastnostmi pojmů „bezdůvodné obohacení" a „*negotiorum gestio*" v právních řádech členských států, když na základě podrobného odůvodnění v bodech 96 až 104 napadeného rozsudku rozhodl, že podmínky pro vznik nároku

založeného na uvedených zásadách nejsou v takové věci, jakou je projednávaná věc, splněny.

52. Jeho ústřední argument, uvedený v bodech 97 a 98 napadeného rozsudku, byl ten, že věc musí být v zásadě posouzena v rámci dotčených smluvních vztahů, a tedy na základě smluvní odpovědnosti.

53. Za těchto okolností, pokud jde konkrétně o první důvod kasačního opravného prostředku uplatněného Masdar, je třeba uvést, že Masdar netvrdí, že její subdodavatelské smlouvy s Helmico byly ukončeny nebo byly neplatné, když pokračovala v plnění. Tvrdí, že vzhledem k porušení smlouvy ze strany Helmico byla oprávněna ukončit smlouvu a že Soud měl zkoumat, zda byla stále právně vázána pokračovat v plnění.

54. Nicméně, i když může být pravda, že vzhledem k neplnění smluvních závazků ze strany Helmico byla Masdar oprávněna ukončit poskytování dotčených služeb a vypovědět smlouvu, o to v tomto kontextu nejde. Rozhodující je spíše to, že vztah mezi Masdar a Helmico se stále řídil subdodavatelskými smlouvami mezi nimi, jelikož porušení smlouvy, představované v projednávané věci neplacením ze strany Helmico, jako takové smlouvu neruší, nýbrž vede ke vzniku smluvní odpovědnosti porušující smluvní strany, jak Soud prvního stupně správně uvedl v bodě 98 napadeného rozsudku.

55. Vzhledem k tomu, že odpovědnost založená na bezdůvodném obohacení a *negotiorum gestio* je, jak Soud prvního stupně správně uvedl v bodech 97 až 100 napadeného rozsudku, k takové smluvní odpovědnosti druhotná, mohl, aniž by se dopustil nesprávného právního posouzení, zamítnout návrh Masdar založený na uvedených zásadách bez ohledu na možné oprávnění Masdar smlouvy ukončit. Za uvedených okolností nelze navíc tvrdit, že se Soud prvního stupně dopustil vady řízení tím, že nevzal ohled na nárok Masdar ukončit smlouvy.

56. Z toho vyplývá, že první žalobní důvod je neopodstatněný.

57. Pokud jde dále o kritiku toho, že Soud měl při zkoumání nároků z bezdůvodného obohacení a *negotiorum gestio* vzít v úvahu skutečnost, že Komise má inkasní pravomoc podle finančního nařízení, není mi rovněž zřejmé, jak by byl uvedený faktor relevantní s ohledem na posouzení uvedených nároků.

58. Jak je zjevné z bodů 99 a 100 napadeného rozsudku, Soud prvního stupně vyloučil použitelnost uvedených zásad v zásadě z důvodu, že kvůli smluvní povaze poskytovaných služeb – Komise získala prospěch na základě své smlouvy s Helmico a Masdar jednala podle své subdodavatelské smlouvy s Helmico – jakékoliv obohacení Komise nelze považovat za bezdůvodné a výjimečná odpovědnost založená na *negotiorum gestio* nemohla vzniknout.

59. Dále, v rozporu s tvrzením Masdar, nelze s ohledem na smluvní společenství zájmů tvrdit, jak správně uvedla Komise, že by inkasní příkazy vydané proti Helmico zbavily smluvní vztah mezi subdodavatelem Masdar a hlavním smluvním partnerem Helmico veškerého věcného obsahu.

60. Druhý důvod kasačního opravného prostředku tedy není opodstatněný.

61. Konečně, pokud jde o konkrétní nesprávná právní posouzení, kterých se údajně Soud prvního stupně dopustil způsobem, kterým použil koncept *negotiorum gestio* v bodech 101 až 103 napadeného rozsudku, je třeba mít na vědomí, že podle obecných právních zásad společných právním řádům členských států, jak Soud prvního stupně správně uvedl v bodě 100 napadeného rozsudku, uvedená zásada může tvořit základ pro odpovědnost pouze za velmi výjimečných podmínek [10].

62. Zaprvé, za těchto okolností Soud prvního stupně podle mého názoru správně v bodě 101 napadeného rozsudku uvedl, že výkon smluvních povinností žalobkyní vůči Helmico nemůže být platně kvalifikován jako dobrovolný zásah do záležitostí jiné osoby. Zejména jakékoliv oprávnění Masdar ukončit její smlouvy s Helmico rozhodně nepostačuje k tomu, aby poskytování služeb Helmico bylo naopak klasifikováno jako dobrovolné.

63. Zadruhé, v kontextu řízení takových projektů, jakými jsou dotčené projekty v projednávané věci, pokud jde o *negotiorum gestio*, je irelevantní, zda by Komise mohla provádět projekty sama, jelikož i za normálních okolností jsou takové projekty, jako je tomu v projednávané věci, často uskutečňovány prostřednictvím smluvních partnerů Komise, a nikoliv jí samotnou. Soud prvního stupně tedy mohl odkázat na prohlášení, které Komise učinila ve svém dopise ze dne 5. října

10 — Viz body 46 až 50 výše.

1998, že „zamýšlí použít jiné prostředky, aby zajistila dokončení uvedeného projektu“, aby prokázal, že tvrzení Masdar, že Komise není schopna řídit dotčené projekty, bylo chybné.

64. Konečně, konstatování Soudu v bodě 101 napadeného rozsudku, že „jednání jednatele bez příkazu […] probíhá obecně bez vědomí osoby, jejíž záležitost byla obstarána, nebo alespoň, aniž by si tato osoba byla vědoma nutnosti jednat ihned“, odpovídá podle mého názoru konceptu *negotiorum gestio* a striktním podmínkám, které se vztahují k jeho použití.

65. Toto zjištění, které je pouze jedním z mnoha důvodů uvedených Soudem prvního stupně v bodě 101 na podporu jeho závěru, že podmínky pro občanskoprávní žalobu založenou na *negotiorum gestio* nebyly splněny, není zpochybněno tvrzením, že mohou existovat zvláštní okolnosti, za kterých se zásada použije bez ohledu na vědomí osoby, o jejíž záležitost se jedná, jako v příkladu uvedeném Masdar, který se týkal vážně nemocné osoby, která je však při vědomí a je třetí osobou vezena do nemocnice, jenž zjevně není srovnatelný s projednávanou věcí.

66. Argumenty předložené v rámci třetího důvodu kasačního opravného prostředku tedy jsou neopodstatněné.

67. Z výše uvedeného vyplývá, že první tři důvody kasačního opravného prostředku podané proti zjištěním Soudu prvního stupně, která se týkají bezdůvodného obohacení a *negotiorum gestio*, musí být zamítnuty.

2. Pátý důvod kasačního opravného prostředku tvrdící, že Soud se při zamítnutí žalobního důvodu založeného na odpovědnosti za nedbalost nebo zavinění dopustil nesprávného posouzení tím, že měl za to, že Masdar předložila nepostačující argument.

a) Hlavní argumenty

68. Svým pátým důvodem kasačního opravného prostředku Masdar tvrdí, že Soud prvního stupně při zamítnutí žalobního důvodu založeného na nedbalosti nebo zavinění měl nesprávně za to, že Masdar předložila nedostatečný argument vzhledem k tomu, že za zvláštních okolností, ve kterých Komise vykonává inkasní pravomoc na základě finančního nařízení, záležitost hovoří sama za sebe.

69. Tvrdí, že Komise, navzdory tomu, že od října 1998 věděla o nesrovnalostech, kterých se dopouštěla Helmico, nejprve umožnila navrhovatelce, aby práci dokončila, či dokonce ji v tom povzbuzovala, a poté uplatnila svou inkasní pravomoc, tudíž připravila Helmico o všechny prostředky, které získala ze smluv. Komise si byla vědoma toho, že tím znemožní fungování mechanismu plateb ve prospěch Masdar, který byl vytvořen s vědomím a souhlasem Komise. Za takových okolností je jediným možným závěrem ten, že Komise, která je vázána povinností péče, jednala z nedbalosti či nezodpovědně, pokud jde o škodlivé důsledky pro Masdar.

70. Masdar konečně tvrdí, že meze odpovědnosti za čistě finanční ztrátu by měly být, ve srovnání s podmínkami upravujícími odpovědnost za čistě finanční ztrátu podle anglického práva, v kontextu práva Společenství rozšířeny, s ohledem na zvláštní inkasní pravomoc Komise, pokud je zřejmé, že účinkem inkasního příkazu bude odmítnutí zaplacení nevinným subdodavatelům. Podpůrně by měly být rozšířeny na zvláštní okolnosti projednávaného případu.

71. Podle názoru Komise argumenty přeložené Masdar jsou jak nepřípustné v tom, že usilují o zpochybnění skutkových zjištění, tak irelevantní v tom, že se ve skutečnosti týkají otázky, kterou se Soud prvního stupně nezabýval. Tvrdí, že Soud prvního stupně správně došel k závěru, že Masdar jednoduše neodůvodnila svůj argument a žalobní důvod založený na zavinění zamítl.

b) Posouzení

72. Nejprve je třeba uvést, že návrhová žádání Masdar před Soudem prvního stupně, založená na odpovědnosti za nedbalost nebo zavinění, se vztahovala k jednání Komise, pokud jde o to, že pozastavila platby Helmico, jak tento soud výslovně uvedl v bodě 140 napadeného rozsudku, aniž by mu bylo v uvedeném ohledu Masdar v tomto řízení odporováno. V bodech 140 a 141 napadeného rozsudku, na které odkazuje pátý důvod kasačního opravného prostředku, tedy Soud zkoumal pouze to, zda Komise jednala z nedbalosti nebo úmyslně, když Helmico pozastavila platby.

73. Z toho vyplývá, že v rozsahu, ve kterém Masdar odkazuje na záležitost inkasních příkazů, což je rozhodnutí Komise, které musí být odlišeno od dřívějšího pozastavení plateb v roce 1999, a tvrdí, že Komise ji tím

definitivně připravila o platbu od Helmico, a uplatňuje různé další skutkové okolnosti, které se přímo nevztahují k uvedenému pozastavení nebo nastaly následně, jsou argumenty Masdar, jak správně uvedla Komise, irelevantní a nemohou být účinné.

74. Uvedená část třetího důvodu kasačního opravného prostředku tedy musí být zamítnuta.

75. Pokud jde dále o tvrzení, že se Soud prvního stupně dopustil nesprávného posouzení tím, že měl v bodě 141 napadeného rozsudku za to, že Masdar předložila nedostatečný argument na podporu svého žalobního návrhu nebo s ohledem na původ a rozsah takové povinnosti, je třeba zaprvé uvést, že neexistence podloženého argumentu v tomto ohledu byla, jak se jeví z odůvodnění Soudu v uvedeném bodu, jen jedním z důvodů, pro které byl žalobní důvod založený na zavinění nebo nedbalosti zamítnut jako neopodstatněný. Soud měl rovněž za to, že nebylo prokázáno, že existovala příčinná souvislost mezi porušením tvrzené povinnosti a dovolávanou škodou. Z toho vyplývá, že i kdyby byla pravda, že povinnost péče takového druhu, jakou uplatňuje Masdar, existovala, samo o sobě by to nemohlo ovlivnit závěr Soudu, který žalobní důvod zamítl.

76. Zadruhé, ačkoliv lze zajisté říct, že Komise při plnění svých úkolů podléhá obecné povinnosti řádné péče, stejně jako je vázána zásadou řádné správy [11] a v závislosti na okolnostech různými dalšími povinnostmi, vůbec není zjevné, že by existovala zvláštní povinnost týkající se zájmů třetí osoby v takové smluvní situaci, jakou je situace v projednávané věci, která by Komisi bránila v pozastavení plateb za okolností, jako jsou zde. Záležitost tedy za uvedených zvláštních okolností nehovoří sama za sebe, jak Masdar tvrdila, ani nelze *a priori* potvrdit, že Komise jednala z nedbalosti nebo nezodpovědně, pokud jde o škodlivé důsledky pro Masdar.

77. Proto se domnívám, že pokud jde o argumenty předložené Masdar na podporu žalobního důvodu týkajícího se zavinění nebo nedbalosti, Soud prvního stupně právem rozhodl, že Masdar své tvrzení dostatečně neodůvodnila.

11 — Viz v tomto smyslu rozsudek ze dne 15. července 2004, Španělsko v. Komise (C-501/00, Sb. rozh. s. I-6717, bod 52).

78. V důsledku toho musí být pátý důvod kasačního opravného prostředku zamítnut v plném rozsahu.

3. Šestý a sedmý důvod kasačního opravného prostředku, týkající se zjištění Soudu prvního stupně ohledně toho, že Komise neposkytla žádné ujištění

a) Hlavní argumenty

79. Svým šestým a sedmým důvodem kasačního opravného prostředku Masdar zpochybňuje odůvodnění v napadeném rozsudku, které vedlo k zamítnutí tvrzení Masdar, že Komise poskytla ujištění vedoucí ke vzniku legitimního očekávání.

80. Na podporu uvedených důvodů kasačního opravného prostředku Masdar zaprvé tvrdí, že se Soud prvního stupně dopustil nesprávného posouzení tím, že rozhodl, že ujištění, o která se opírá Masdar, byla poskytnuta na jednání dne 2. října 1998. Vzhledem k důvodům uvedeným v bodech 143 a 149 napadeného rozsudku k odmítnutí vyslechnout o uvedených ujištěních svědka nemohl Soud prvního stupně taková zjištění učinit.

81. Masdar zadruhé tvrdí, že Soud prvního stupně se dopustil nesprávného posouzení tím, že rozhodl, že je velmi nepravděpodobné, že ujištění, na která je odkazováno, byla poskytnuta. Základ Soudu pro uvedené posouzení byl nesprávný a neúplný v tom, že nebral v úvahu zvláštní kontext věci, který zahrnoval právo Masdar ukončit subdodavatelské smlouvy a právo Komise pozastavit hlavní smlouvu a vydat inkasní příkazy. Dále je podle Masdar nemyslitelné, aby společná vůle Masdar i Komise, že projekty budou dokončeny a Masdar dostane za svou práci zaplaceno, na což je odkazováno v bodě 148 napadeného rozsudku, mohla vzniknout jinak nežli tím, že si nějakým způsobem poskytly vzájemná ujištění.

82. Masdar zatřetí tvrdí, že se Soud prvního stupně dopustil nesprávného právního posouzení v tom, že v bodě 128 napadeného rozsudku rozhodl, že skutečnost, že Komise nepořídila záznam z jednání konaného dne 2. října 1998, prokazuje neformálnost uvedeného jednání, a tudíž chybně snížil možnost, že Komise poskytla ujištění, o která se Masdar opírá.

83. Masdar konečně uvádí, že za uvedených okolností téměř neexistují pochybnosti o tom, že Komise ujištění poskytla.

84. Komise naproti tomu tvrdí, že Masdar uvedenými důvody kasačního opravného prostředku ve skutečnosti usiluje o znovuotevření skutkových otázek, a že jsou proto nepřípustné. Soud v každém případě podrobně zkoumal otázku, zda byla poskytnuta jasná ujištění, a jeho závěry v uvedeném ohledu byly správné.

b) Posouzení

85. Argumenty předloženými na podporu šestého a sedmého důvodu kasačního opravného prostředku Masdar v podstatě usiluje o zpochybnění posouzení Soudu prvního stupně v bodech 119 až 130 napadeného rozsudku, pokud jde o to, zda na jednání dne 2. října 1998 byla poskytnuta ujištění, o která se opírá Masdar, a tvrdí, že Soud prvního stupně měl dojít s ohledem na okolnosti věci k závěru, že taková ujištění byla skutečně Komisí poskytnuta.

86. Masdar tedy zjevně zpochybňuje posouzení důkazu, který se týká poskytnutí ujištění, Soudem prvního stupně.

87. Je proto třeba připomenout, že v případě kasačního opravného prostředku není Soudní dvůr příslušný ke zjišťování skutkového stavu ani v zásadě k přezkoumávání důkazů, o něž Soud opřel svá skutková zjištění. Pokud totiž tyto důkazy byly řádně získány a byly dodrženy obecné právní zásady a procesní pravidla použitelné v oblasti důkazního břemene a zajišťování důkazů, přísluší pouze Soudu posoudit hodnotu, kterou je třeba přiznat důkazům, které mu byly předloženy [12].

12 — Viz rozsudek ze dne 22. listopadu 2007, Sniace v. Komise (C-260/05, Sb. rozh. s. I-10005, bod 35); rozsudek John Deere v. Komise, citovaný v poznámce pod čarou 6, bod 22, a rozsudek ze dne 25. ledna 2007, Sumitomo Metal Industries a Nippon Steel v. Komise (C-403/04 P a C-405/04 P, Sb. rozh. s. I-729, bod 38).

88. Toto posouzení tudíž nepředstavuje, s výhradou případu zkreslení důkazů předložených Soudu, právní otázku, která by podléhala přezkumu Soudního dvora [13].

89. Jelikož takové zkreslení skutkových okolností a důkazů předložených Soudu prvního stupně nebylo v projednávané věci ze strany Masdar uplatněno nebo, každopádně, odůvodněno, vyplývá z toho, že šestý a sedmý důvod kasačního opravného prostředku jsou nepřípustné v rozsahu, v němž směřují proti posouzení důkazů Soudem prvního stupně.

90. Krom toho, pokud jde konkrétně o odkaz Masdar na odmítnutí Soudu prvního stupně, v bodech 143 až 149 napadeného rozsudku, vyslechnout svědeckou výpověď týkající se jednání dne 2. října 1998, je třeba zaprvé zdůraznit, že podle ustálené judikatury je Soud jediný oprávněný posoudit, zda je případně nezbytné doplnit poznatky, které má k dispozici o věcech, které mu jsou předloženy [14]. Soudní dvůr tak zejména rozhodl, že i když návrh na výslech svědka přesně uvádí, kterých skutečností se má výslech svědka týkat a z jakých důvodů má být svědek vyslechnut, přísluší Soudu, aby posoudil relevantnost návrhu ve vztahu k předmětu sporu a nezbytnost výslechu uvedeného svědka [15].

91. Právě to Soud učinil v relevantních částech svého rozsudku tím, že v jeho bodě 148 konstatoval, že očekávaný obsah svědectví by v žádném případě nepostačoval k prokázání relevantní skutečnosti, jmenovitě existence ujištění Komise, pokud jde o platbu, Masdar.

92. Zadruhé, v rozsahu, v němž Masdar v tomto kontextu tvrdí, že v napadeném rozsudku existuje nesoudržnost mezi důvody odmítnutí vyslechnout svědeckou výpověď a závěrem, že ujištění, o která se Masdar opírá, nebyla poskytnuta, uvedené tvrzení je neopodstatněné, jelikož, jak Soud správně

13 — Rozsudky ze dne 2. března 1994, Hilti v. Komise (C-53/92 P, Recueil, s. I-667, bod 42), a rozsudek ze dne 7. ledna 2004, Aalborg Portland a další v. Komise (C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P a C-219/00 P, Recueil, s. I-123, bod 49).

14 — Viz mimo jiné rozsudky ze dne 10. července 2001, Ismeri Europa v. Účetní dvůr (C-315/99 P, Recueil, s. I-5281, bod 19); ze dne 7. října 2004, Mag Instrument v. OHIM (C-136/02 P, Sb. rozh. s. I-9165, bod 76), jakož i ze dne 28. června 2005, Dansk Rørindustri a další v. Komise (C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P až C-208/02 P a C-213/02 P, Sb. rozh. s. I-5425, bod 67).

15 — Viz mimo jiné rozsudky Sniace v. Komise, citovaný v poznámce pod čarou 12, bod 78, a rozsudek Dansk Rørindustri a další v. Komise, citovaný v poznámce pod čarou 14, bod 68.

uvedl v bodě 148 napadeného rozsudku, existence společné vůle mezi účastníky řízení, aby Masdar dokončila projekt a obdržela platbu za svou práci, je zjevně odlišné od poskytnutí přesného ujištění Komise, že Masdar zaplatí přímo.

93. Z toho vyplývá, že šestý a sedmý důvod kasačního opravného prostředku musí být zamítnuty.

4. Čtvrtý důvod kasačního opravného prostředku, ve kterém je tvrzeno, že zjištění Soudu ohledně žalobního důvodu založeného na bezdůvodném obohacení a *negotiorum gestio* na jedné straně a žalobního důvodu, který se týká legitimního čekávání na straně druhé, jsou nesoudržné.

a) Hlavní argumenty

94. Masdar si stěžuje, že Soud prvního stupně při zkoumání použití zásady legitimního očekávání shledal, že striktní podmínky pro její použití nejsou splněny, i když v zásadě vycházel z toho, že Masdar byla Komisí povzbuzena k tomu, aby pokračovala v poskytování služeb (bod 101 napadeného rozsudku), a že mezi Masdar a Komisí byla společná vůle, že Masdar projekty dokončí a bude jí za její práci zaplaceno (bod 148 napadeného rozsudku).

95. S argumenty podobnými argumentům předloženým k předcházejícím důvodům kasačního opravného prostředku tvrdí, že při jednání ze dne 2. října 1998 nebo v pozdější korespondenci s Komisí mohlo dojít k něčemu, co Masdar přesvědčilo v tom, aby pokračovala v poskytování služeb požadovaných v její subdodavatelské smlouvě s Helmico. I když uvedené „něco“ možná neodpovídá úzkému kritériu používanému Soudem prvního stupně k prokázání nároku založeného na legitimním očekávání, bylo dostatečně účinné, aby přesvědčilo Masdar, aby pokračovala v poskytování služeb, což ukazuje, že Soud nesprávně došel k závěru, že dostupné důkazy neodhalily přesná ujištění poskytnutá Komisí, která by Masdar umožňovala uplatnit takový nárok.

96. Podpůrně tvrdí, že kritérium použité Soudem prvního stupně je příliš úzké a působí bezpráví v takových věcech, jakou je projednávaná věc. Je proto třeba rozhodnout, že za takových okolností, jakými jsou okolnosti projednávané věci, lze přesná ujištění dovodit.

97. Konečně Masdar zpochybňuje zjištění v bodě 103 napadeného rozsudku, že tím, že pokračovala v práci na projektu, nesla podnikatelské riziko, které je možné označit za běžné. Žádný rozumně uvažující podnikatel by nepokračoval v práci za předmětných okolností, pokud by jednání Komise nebylo takové, že by v takovém podnikateli vzbuzovalo legitimní očekávání, že dostane za poskytnuté služby zaplaceno.

98. Podle Komise jsou argumenty předložené v rámci uvedeného důvodu kasačního opravného prostředku nepřípustné a v každém případě zjevně neopodstatněné.

b) Posouzení

99. Pokud jde, zaprvé, o údajnou nesoudržnost zjištění Soudu prvního stupně, jednak v bodě 101, a jednak v bodě 148 napadeného rozsudku, tato výtka je, přinejmenším zčásti, založena na nesprávném výkladu bodu 101, na který je odkazováno, ve kterém Soud pouze uvedl: „Jednání jednatele bez příkazu totiž probíhá obecně bez vědomí osoby, jejíž záležitost byla obstarána, nebo alespoň, aniž by si tato osoba byla vědoma, nutnosti jednat ihned. Žalobkyně přitom sama tvrdí, že její volba pokračovat v říjnu 1998 v pracích vycházela z podnětu Komise.“

100. Čteno v této souvislosti je zřejmé, že cílem uvedeného prohlášení Soudu prvního stupně bylo zdůraznit rozpor mezi tvrzením Masdar založeným na *negotiorum gestio* a jejím argumentem, který se týká ochrany legitimního očekávání v tom smyslu, že Komise ji povzbuzovala v tom, aby pokračovala v poskytování služeb, a nikoli souhlasit s posledně uvedeným argumentem. Krom toho se zdá, že Masdar implicitně potvrzuje, že Soud prvního stupně nesdílel uvedený názor, když tvrdí, že Soud měl učinit zjištění s ohledem na nějakou událost mající za účinek její přesvědčení k pokračování v práci.

101. V každém případě, i kdyby, jak tvrdí Masdar, Soud prvního stupně vycházel z toho, že Masdar byla povzbuzována Komisí v tom, aby pokračovala v poskytování služeb, nezbytně to neznamená, že by bylo možné říci, že byla poskytnuta jasná ujištění zakládající nárok z titulu legitimního očekávání.

102. Obdobně jsem již zamítl požadavek týkající se nesoudržného odůvodnění, pokud jde o zjištění Soudu prvního stupně v bodě 148 napadeného rozsudku, že Masdar a Komise měly společnou vůli, pokud jde o dokončení projektů.

103. Zbývající argumenty předložené na podporu čtvrtého důvodu kasačního opravného prostředku směřují proti zjištění Soudu, že nebyla poskytnuta žádná přesná ujištění, což je, jak jsem již uvedl, zjištění založené na posouzení skutkových okolností, které, jako takové, nemůže být v kasačním opravném prostředku zpochybněno [16].

104. V uvedeném ohledu postačí uvést, jak správně zdůraznila Komise při jednání, že tvrzení, podle kterého jediným vysvětlením skutečnosti, že Masdar pokračovala v práci – i když tím převzaté podnikatelské riziko mohlo být považováno za vyšší než běžné – může být to, že Komise jí poskytla při jednání dne 2. října 1998 nebo v následné korespondenci ujištění, o která se Masdar opírá, nelze označit za přesvědčivé.

105. Čtvrtý důvod kasačního opravného prostředku tedy musí být rovněž zamítnut.

106. Z výše uvedených úvah vyplývá, že je třeba kasační opravný prostředek zamítnout v plném rozsahu

VI – Náklady

107. Podle čl. 69 odst. 2 jednacího řádu, jenž se na řízení o kasačním opravném prostředku použije na základě článku 118 jednacího řádu, se účastníku řízení, který neměl úspěch ve věci, uloží náhrada nákladů řízení, pokud to účastník řízení, který měl ve věci úspěch, požadoval. Vzhledem k tomu, že Komise náhradu nákladů řízení od Masdar požadovala a Masdar neměla ve věci úspěch, je namístě posledně uvedené uložit náhradu nákladů řízení.

16 — Viz body 87 až 88 výše.

VII – Závěry

108. S ohledem na výše uvedené navrhuji, aby Soudní dvůr:

1. zamítl opravný prostředek;

2. uložil Masdar náhradu nákladů řízení.